Samenleven op het erf van Het 8ste Werk

“Het kompas moet zuiver zijn”

Tekst: **Pien Heuts**

Een erf delen op basis van gelijkwaardigheid. Een plek bieden aan mensen die in de knel zitten, geen huis hebben of elkaar gewoon willen ontmoeten en helpen. Bij Het 8ste Werk doet iedereen ertoe. “Als mensen er voor elkaar zijn is de meeste zorg overbodig.”

Aan de Zwartendijk 8 heerst grote bedrijvigheid. Aan de voorzijde van de oude boerderij ontstaan de contouren van een mooie tuin en moestuin. In het midden van de grote lap grond wordt gewerkt aan een carrévormig terras. Een stukje verderop staat de oude hooischuur die straks dienst zal doen als rustpunt waar passerende fietsers in het keukentje iets te eten en drinken kunnen maken. Op deze snikhete maandag in de zomer zijn zo’n tien klussers van jong tot oud aan de slag om van de boerderij een oase van rust, met oog en tijd voor elkaar te maken. Inclusief beheerdersechtpaar Jaap Boersma (58) en Gea Overweg (57), die hun baan opzegden om een andere manier van samenleven te realiseren.

“Ik heb een plek gevonden waar mensen er voor elkaar zijn”

Verstikkend systeem

Mensen verbinden door samen een erf op te bouwen. Een plek voor de Kamper gemeenschap waar mensen naar elkaar om kijken, voor elkaar zorgen, met elkaar delen. Waar iedereen welkom is, zeker degenen die het even niet redden in het leven. “Dat was onze droom toen we hiermee begonnen”, vertelt Gea. “De eerste stap was in 2014 eeTze, een plek waar mensen elke donderdagavond bij ons konden eten. We wilden als gezin onze huiskamer verlengen. De verbinding tussen mensen te zien groeien is heel mooi. Er ontstaan contacten, initiatieven, ideeën. We hielpen ook mensen die dakloos waren geworden, in de schulden zaten, eenzaam waren of anderszins waren vastgelopen. Dan hoor je veel verhalen over het verstikkende hulpverleningssysteem. Als we nu eens een plek kunnen bouwen waar mensen kunnen mee-wonen, mee-klussen, mee-genieten en veel officiële zorg en hulp overbodig wordt. Waar mensen elkaar versterken. Waar we een erf met alle voorzieningen kunnen delen op

“Een plek bouwen waar mensen kunnen mee-wonen, mee-klussen, mee-genieten en veel officiële zorg en hulp overbodig wordt.”

basis van gelijkwaardigheid. Zodat je niet blijft hangen in geven en ontvangen.”

Veel voldoening

Zo startte in 2021 Het 8ste Werk in een boerderij in het buitengebied van Kampen. Bij de ingang van de schuur met alle gereedschap zit Jan (71) paaltjes te beitsen die later voor een afzetting zullen dienen. Hij komt hier graag als mee-klusser en is ook betrokken bij eeTze (nu het Lokaal geheten). “Mijn vrouw heeft ernstige epilepsie en woont nu in het verpleeghuis. We zijn 47 jaar getrouwd, dan hakt zo’n scheiding erin. Ik ga elke dag op bezoek en doe daar ook vrijwilligerswerk. Het is fijn om dingen voor andere mensen te kunnen doen. Het geeft

veel voldoening en samen bereik je meer. En het is mooi hier oude spullen een nieuw leven te geven. Alles wat je op het erf ziet is tweedehands en wordt hergebruikt. Duurzaamheid en omzien naar de natuur is een van de stelregels van Het 8ste Werk."

Aan de andere kant van de schuur laat Gea het winkeltje zien. Hier kunnen mensen die levensmiddelen nodig hebben terecht. De meeste producten, van boter tot rijst, zijn als gift langsgebracht. Aan de andere kant van de deur bevindt zich de grote keuken waar straks gezamenlijk wordt geluncht. In de hoek staat een grote kast met geschenken voor degenen die niet de middelen hebben een verjaarscadeautje te kopen. Verderop staat een computer voor algemeen gebruik. Een paar kinderen zitten te gamen op de bank.

Ouderwets noaberschap

Als je met elkaar leeft en elkaar helpt, heb je geen hulpverlening nodig. Dat is de overtuiging van de erfdelers van Het 8ste Werk. Gea: "Ik ben opgegroeid in ouderwets noaberschap. Ik was de jongste op een boerderij. Mijn vader knipte 's avonds het haar van mensen uit de buurt. Stelde de telefoon beschikbaar. Je hielp elkaar. Toen we terugkwamen van ons werk als hulpverlener in Sri Lanka in 2002 viel het ons enorm op hoe het naar elkaar omzien in Nederland niet meer vanzelfsprekend is. Iedereen is druk, het individualisme is groot. De huidige samenleving is steeds meer gebaseerd op zelfredzaamheid. Je koopt jezelf in in een zorgsysteem en moet je vervolgens maar zien te redden. En heel veel mensen redden het niet. De reguliere zorg is stukmakend. Terwijl onderlinge

Beheerdersechtpaar Gea Overweg en Jaap Boersma.

“Onderlinge zorg tussen mensen is helend en veel gelijkwaardiger”

zorg tussen mensen helend werkt en veel gelijkwaardiger is.”
Een lerende beweging, zo omschrijven Gea en Jaap het proces om tot Het 8ste Werk te komen. Met behulp van crowdfunding, vrijwillige adviseurs, coaches, architecten en een bouwteam zijn ze een heel eind gekomen. “Het kompas moet zuiver zijn”, zegt Gea. “Dat maakte ook dat we aanvankelijk sommige subsidies van de gemeente hebben teruggestort. Via crowdfunding met 0 procent rente verbonden we mensen met een écht intrinsieke drijfveer aan ons. Ook hebben we er eigen geld ingestopt en leven we nu van een basisinkomen. Zo is de kloof met mensen die onvrijwillig in krapte leven steeds kleiner geworden.”

Tot rust komen

“Zal ik je even rondleiden?”, vraagt Romano (47), die vandaag met zijn zoons aan het klussen is. Hij gaat voor naar een groot perceel aan de achterzijde van de boerderij. Naast een caravan waar nu een, voorheen dakloze, jongere woont, ligt de fundering voor acht studio’s die volgend voorjaar plaats moeten bieden aan mensen die geen dak boven hun hoofd hebben. Maximaal anderhalf jaar kunnen ze er op een reguliere huurovereenkomst wonen. Die het eerst komt die het eerst maalt; er komen geen wachtlijsten. De voorzieningen zijn voor gemeenschappelijk gebruik. Romano kent de stress van het niet hebben van een vaste woning. Sinds zijn scheiding is hij afhankelijk van tijdelijke onzekere huurcontracten. Vooral voor zijn beide zoons wil hij een stabiele plek. “Het is mooi dat mensen hier straks even tot rust kunnen komen. Als je geen geld, geen huis en allerlei problemen hebt, kun je steeds dieper in de ellende raken.” Hij wijst in de verte waar grasland plaatsmaakt voor een villawijk. “Laat ze toch bouwen voor mensen die in de knel zitten.” Zelf is Romano nu een gelukkig mens. Na een arbeidsongeval, een scheiding en een hartaanval ging de knop om. “Ik heb veel meegemaakt. Nu heb ik een plek gevonden waar mensen voor elkaar zorgen en er voor elkaar zijn.

Hulpverleners heb ik niet meer nodig. Het is mooi om hier te klussen en te koken bij eeTze/Het Lokaal. Als ik eten van de Voedselbank over heb, zet ik vaak een tasje neer bij mensen die het nog harder nodig hebben. Geld en bezit zeggen me niets meer. Ik wil anderen helpen en een voorbeeld zijn voor mijn kinderen.”

Systeemdingen loslaten

Het moge duidelijk zijn: zorgindicaties komen in het woordenboek van Het 8ste Werk niet voor. Gea, die lange tijd in de jeugdzorg heeft gewerkt: “Het zorgsysteem is ziekmakend; met dure indicaties houdt het zichzelf in stand. Alsof het leven uit hokjes en labels bestaat. Ik wil niets van de achtergrond van mensen weten als ze hier komen. Het gaat toch om het gezonde deel van mensen? Hoe meer je al die systeemdingen loslaat hoe meer er mogelijk blijkt wat je niet had kunnen bedenken. Hier op het erf bieden mensen elkaar een veilige omgeving, voelen ze zich weer gezien en kunnen ze uiteindelijk zelfstandig veel sterker verder.” Het 8ste Werk is geen zorgboerderij of dagbesteding, voegt Gea er ten overvloede aan toe. “Iedereen is hier welkom.”

Zie ook het artikel op pagina 10-11 en 27 over de Week van de Radicale vernieuwing van 7 t/m 11 november (www.weekvdmedezeggenschap.nl).
Meer informatie over Het 8ste Werk: www.het8stewerk.nl